

УДК 008:[316.7:7.021]

Цитування:

Комарніцька О. В. Сутність і різновиди проєктів у сфері культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 137–143.

Комарніцька Олеся Василівна,
здобувачка Київського національного
університету культури і мистецтв
<https://orcid.org/0009-0006-5877-6276>
olesiakomarnitska5@gmail.com

Komarnitska O. (2024). Essence and varieties of projects in the sphere of culture. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 137–143 [in Ukrainian].

СУТНІСТЬ І РІЗНОВИДИ ПРОЄКТІВ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

Мета статті – розкрити сутність і запропонувати різновиди проєктів у сфері культури, а також виявити принциповий критерій їх поділу. **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні системного підходу, а також аналітичного, синтетичного, культурологічного методів, що дало змогу комплексно розглянути питання сутності і різновидів проєктів у сфері культури і на цій підставі сформулювати обґрунтовані висновки. **Наукова новизна** одержаних результатів полягає в з'ясуванні принципового критерію поділу проєктів у сфері культури (конкурсна основа та грантове фінансування державними/недержавними та іншими інституціями), визначенні проєктів у сфері культури як сукупності їх різновидів: соціально-культурний (соціокультурний), культурний, культурно-мистецький, мистецький проєкти. **Висновки.** У результаті здійсненого дослідження на підставі аналізу численних трактувань поняття «проєкт» та розгляду їх найбільш показових прикладів у сфері культури з'ясовано різницю між різними видами проєктів у сфері культури, а також вказано на принциповий критерій їх поділу. Наголошено, що проєктна діяльність у сфері культури, як спосіб організації, виявлення та збільшення ресурсного потенціалу останньої, засіб взаємодії з органами влади, громадськістю та партнерами, є специфічною формою регулювання соціокультурних процесів. Проєктна діяльність усе активніше стає допоміжним і водночас інноваційним інструментом управління культурними інституціями, дає можливість суб'єктам культурної діяльності реалізовувати різноманітні творчі ідеї. Реалізація проєктів у сфері культури на конкурсних засадах і за фінансової підтримки різних грантодавців сприяє створенню цивілізованого ринку культурних благ та послуг для громадян країни та іноземних туристів, а також посилення культурної присутності України за кордоном.

Ключові слова: проєкт, проєкти у сфері культури, проєктна діяльність, конкурсна основа, грантове фінансування.

Komarnitska Olesia, Postgraduate Student, Kyiv National University of Culture and Arts

Essence and varieties of projects in the sphere of culture

The purpose of the article is to reveal the essence and propose varieties of projects in the field of culture, as well as to identify the principal criterion for their division. **The research methodology** is based on the application of a systemic approach, as well as analytical, synthetic, and cultural methods, which made it possible to comprehensively consider the essence and types of projects in the field of culture and, on this basis, to formulate reasonable conclusions. **The scientific novelty** of the obtained results consists in clarifying the principal criterion for dividing projects in the field of culture (competition basis and grant funding by state/non-state and other institutions), defining projects in the field of culture as a set of their varieties: socio-cultural (socio-cultural), cultural, artistic projects. **Conclusions.** As a result of the conducted research, based on the analysis of numerous interpretations of the concept of "project" and consideration of their most representative examples in the field of culture, the difference between various types of projects in the field of culture was clarified, and the principal criterion for their division was also indicated. It is emphasised that project activity in the field of culture, as a way of organising, identifying and increasing the resource potential of the latter, a means of interaction with authorities, the public and partners, is a specific form of regulation of sociocultural processes. Project activity is increasingly becoming an auxiliary and, at the same time, innovative tool for managing cultural institutions, giving the subjects of cultural activity the opportunity to implement various creative ideas. The implementation of projects in the field of culture on a competitive basis and with the financial support of various grantmakers contributes to the creation of a civilized market of cultural goods and services for citizens of the country and foreign tourists, as well as strengthening the cultural presence of Ukraine abroad.

Keywords: project, projects in the field of culture, project activity, competitive basis, grant funding.

Актуальність теми дослідження. Поширення в Україні з середини 1990-х років західної теорії управління проектами, як своєрідного виду діяльності у сфері культури, сприяло поступовій переорієнтації закладів та організацій сфери культури до проектно-орієнтованого управління і, відповідно, адаптації методик управління, які руйнують традиційні зв'язки та утворюють нові, корпоративні. Цей процес відбувався доволі непросто, зважаючи на складні соціально-економічні умови в країні, відсутність підготовлених фахівців з проектування, несприйняття і навіть опір керівників здійсненню необхідних змін, адже проектна діяльність передбачає ігнорування ієрархічних організаційних структур. Утім, у супереч цим обставинам, становлення креативних індустрій та пріоритизація інноваційної діяльності, децентралізація та поява нових суб'єктів діяльності у сфері культури зумовили появу нових напрямів і способів активізації розвитку культури в країні. Саме тоді, в умовах багатосуб'єктності соціокультурної діяльності почали з'являтися нові форми і методи збереження та розвитку культури, пропонуватися найбільш ефективні шляхи реалізації стратегічних цілей культурної політики та її механізмів тощо. З часом проекти у сфері культури стали популярним видом соціальної активності, освоївши соціальний і культурний простір, повсюдно реалізуючись у різних формах матеріального і духовного виробництва.

Аналіз публікацій і досліджень. Проектам у сфері культури присвячена чимала кількість статей популярного та суто інформаційного характеру у соціальних медіа та на сайтах державних й інших культурних інституцій, утім наукових праць значно менше. Зокрема, О. Зотовим у статті «Проект, управління проектом: основні поняття, суб'єкти державного управління» [6] «розглянуто особливості, характеристики та етапи проекту, особливості та характеристики процесу управління проектом, надано тлумачення категорій “проект” та “управління проектом”, здійснено класифікацію проектів, що здійснюються органами державного управління, визначено суб'єктів державного управління проектами в Україні» [6]. У статті «Проектна культура: сутність та особливості» [1] І. Андрущук на підставі аналізу понять «проект», «проектування» й «культура» обґрунтовано суть та семантику поняття «проектна культура», «яке визначено як якісну характеристику проектною діяльністю особистості, що передбачає реалізацію власного творчого потенціалу й досвіду і

виражається у високій ступені досконалості спроектованої моделі майбутньої діяльності, матеріального виробу або іншого об'єкту праці» [1].

Теорію та практику соціокультурного проектування в мистецтві з урахуванням поглядів українських і світових наукових та творчих діячів минулого й сьогодення, останніх досліджень у галузі культурології та мистецтвознавства ґрунтовно викладено у колективній праці Н. Івановської, В. Шульгіної та О. Яковлева «Соціокультурне проектування в мистецтві: теорія та практика» [7]. Незважаючи на те, що це підручник, у ньому «презентовано парадигму стратегії актуалізації мистецтва в культурному просторі сучасної України та модель інноваційного проекту як синтетичного явища мистецтва XXI ст.». Феномен проектною діяльністю – «crossover point» і його поширення в сучасній мистецькій практиці охарактеризовано у статті М. Поплавського «Мистецький проект: дискурс художньої культури початку нового тисячоліття (у точці перетину – crossover point)» [12]. Необхідність такого підходу автор пояснює тим, що «побутування художньої культури у суспільній практиці здійснюється відповідно до законів бізнесу, у якому комерційна складова набуває вирішального значення» [12]. Варто також виокремити працю О. Кулешник, в якій авторка, аналізуючи сучасні соціокультурні проекти у медіапросторі м. Львова, акцентує, що «однією з основоположних характеристик – людини культурної є її здатність до проектною діяльності, тобто продуктивної фантазії, творчого і вільного перетворення дійсності. Ця здатність закладена в самій суті культури, яка, перш за все, є сукупністю – проектних, тобто ідеальних, духовних способів і результатів освоєння і перетворення світу – природи, суспільства, людини» [9]. О. Клименко та О. Сокурс у статті «Бібліотечні проекти національного наукового бібліотечно-інформаційного комплексу» [8] репрезентують авторське розуміння понять «проект», «бібліотечний проект», «пілотний бібліотечний проект», «основний бібліотечний проект», «наступний бібліотечний проект» на прикладі успішних і актуальних бібліотечних проектів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Утім, у супереч накопиченим результатам досліджень проектів, проектною діяльності, зокрема у сфері культури, все ж бракує чіткого уявлення про різновиди проектів у цій сфері, критерії їх поділу, ролі і значення проектною діяльності як способу ефективного

функціонування культури та збільшення її ресурсного потенціалу.

Мета статті – розкрити сутність і запропонувати різновиди проєктів у сфері культури, а також виявити принциповий критерій їх поділу.

Виклад основного матеріалу. Одним із видів діяльності, де найчастіше реалізуються проєкти, є середовище соціокультурної діяльності, сфера культури і мистецтва. Проєкти у сфері культури заохочують творчу активність працівників, яка, у свою чергу, стимулює соціокультурний розвиток і сприяє підвищенню залученості населення до культурного процесу і забезпеченню культурної різноманітності, підтриманню соціально-економічного розвитку і відродженню культурного середовища. Поняття «проєкт» трактується доволі по-різному: від побутового розуміння (будь-що, що планується чи замислюється, велике починання, або «будь-який рух у культурі» [9, 276], якщо йдеться про проєкти у сфері культури) чи ототожнення з бізнес-процесом до розгляду його як процесу, сукупності дій, комплексу зусиль, певної ініціативи, починання і навіть завдання: «обмежена в часі, ресурсах та вимогах якості унікальна сукупність процесів, направлена на створення нової цінності» [14]; «комплекс зусиль, здійснюваних з метою отримання конкретних унікальних результатів у рамках відведеного часу і в межах затвердженого бюджету, який виділяється на оплату ресурсів, що використовуються або споживаються в ході проєкту» [24]; «сукупність дій, обмежених у часі і спрямованих на вирішення проблеми або досягнення конкретної мети» [22]; «комплекс дій зі встановленими термінами, бюджетом і механізмом реалізації, спрямованих на досягнення конкретної мети» [8, 273]; «завдання, метою якого є досягнення певного неповторного за своїми характеристиками та особливостями результату, що здійснюється в заздалегідь визначений термін, в межах ліміту необхідних ресурсів (фінансових, кадрових, матеріальних тощо)» [6]; «проєкт – це певне завдання з визначеними вихідними даними та необхідними результатами (цілями), що обумовлюють спосіб її рішення» [23]; «результат специфічної діяльності людини, в ході якої нею було прийнято відповідні рішення, що забезпечують реалізацію цілей, створення й використання матеріальних або матеріалізованих об'єктів – проєктування» [1]; «механізм зміни та розвитку тієї системи, усередині якої відбувається реалізація задуму проєкту» [7, 13]. Ці трактування, по суті, не суперечать одне одному, а лише доповнюють

визначення проєкту, елементами якого є ідея (задум, проблема, потреба); засоби реалізації (рішення); мета/завдання реалізації (результат, спосіб вирішення, нова цінність); ресурси (фінансові, кадрові, матеріальні та ін.); обмеження у часі.

Свій внесок у розуміння того, що є проєктом, за спостереженням дослідників [9, 277], зробили і засоби масової інформації, які йменували проєктами будь-яку нову творчу продукцію, і шоу-бізнес, який пропонував в якості проєктів естрадні програми (наприклад, вокальний проєкт «Голос країни» та ін.), і художники, які нарешті знайшли універсальне визначення для своєї діяльності в сфері сучасного мистецтва (наприклад, проєкт художника українського походження Нестора Топчія [2]). Завдяки їхнім спільним зусиллям проєкт став способом перетворення культурної дійсності через індивідуальність автора [9, 277]. Особливостями проєктів у сфері культури, на думку фахівців, є: їхня прив'язка «до конкретних соціально-економічних, демографічних, культурних особливостей (традицій), способу життя населення або соціально-демографічної групи певного регіону чи місцевості; проведення досліджень з вивчення попиту на дозвіллі, культурні, освітні, оздоровчі та інші послуги; розробка спільних проєктів за участю державних та муніципальних служб, громадських організацій, комерційних структур; стимулювання розвитку та підтримка конкурентоспроможних проєктів, потенційно привабливих для сталого розвитку певного регіону; підтримка нових локальних культурних продуктів, які популяризують культурну спадщину регіону та стимулюють його туристично-пізнавальний потенціал, зокрема які націлені на збереження, розвиток та рекламу народних ремесел та промислів; використання нових підходів та нових технологій у регіональних ініціативах в поєднанні з елементами локального культурного надбання; просування місцевої культури, культурного різноманіття й цінностей національних меншин та їх гармонійне співіснування в межах регіону» [15]. У такому контексті проєкт у сфері культури – це не просто комплекс дій чи зусиль чи результат діяльності, це безпосередня діяльність, яка заохочує творчу активність працівників і сприяє розвитку культури. Найбільш влучно суть проєкту у сфері культури можна сформулювати, екстраполювавши мету діяльності Українського культурного фонду, однієї з провідних державних установ з грантового фінансування проєктів: проєкт у сфері

культури скерований на «сприяння розвитку національної культури та мистецтва в державі, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості і суспільства, широкого доступу громадян до національного культурного надбання, підтримки культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий культурний простір» [19]. Тобто проєкт – це комплекс взаємопов'язаних і чітко орієнтованих на результат заходів, підпорядкованих конкретній меті/місії, скерованих на вирішення конкретної проблеми, обмежених часовими і фінансовими ресурсами і механізмом реалізації.

Різновидами проєктів у сфері культури є соціально-культурний (соціокультурний), культурний, культурно-мистецький, мистецький.

Так, під соціально-культурним (соціокультурним) проєктом розуміють «ідею і план її реалізації, котрі спрямовані на вирішення актуальних суспільних проблем або втілення задумів, що стосуються соціокультурної сфери, а також реакцію чи зміну поглядів на певну проблему» [9, с. 279]. Показовий приклад – соціально-культурний проєкт «Відкриваємо двері дітям» (2014–2015 рр.), мета якого – «мистецькими засобами привернути увагу суспільства до проблеми виховання дітей в інтернатах, через роботи провідних митців показати реалії та наслідки зростання дітей, які закриті в інституціях та беззаперечно необхідність для кожної дитини мати власну родину» [17]. У процесі реалізації проєкту «8 провідних митців та артпроєктів долучилися до створення інсталяцій виставки у Києві, ще 4 – у Львові та 3 – в Одесі; більше 3000 відвідувачів виставки отримали розуміння проблеми та наслідків зростання дітей в ізольованих умовах інтернатів; 135 матеріалів, сюжетів та анонсів про проєкт, близько 50 публікацій у ЗМІ» [17].

Культурний проєкт – «це певна культурна ініціатива, що допомагає отримати нові знання, навички, досвід щодо розробки та втілення цікавої ідеї» [15]. Один з реалізованих культурних проєктів: «Екземпляри ХХ. Літературно-мистецька періодика ХХ століття» (2020–2021 рр.,) – це проєкт, що реалізується культурно-видавничим медіа «Читомо» за підтримки Українського культурного фонду, «спрямований на вивчення знакових періодичних видань про літературу і мистецтво ХХ століття, які виходили на території України або створювались українцями діаспори» [4]. У результаті реалізації проєкту було підготовлено «26 науково-популярних досліджень про знакові українські часописи ХХ століття, які

були експериментальними, інноваційними у свій час, фіксували культурний ландшафт, спричиняли дискусії» [4]. Інший приклад – культурний проєкт «Культурна мапа Бердянська» – створена у межах трирічної програми Goethe-Institut «Культурно-освітня академія» місцевими активістами культурна мапа Бердянська з метою популяризації культурної спадщини міста (2016) [10].

Культурно-мистецький проєкт, згідно із Законом України «Про культуру», – «форма культурної діяльності з визначеними метою і строком реалізації (досягнення мети), а також цільовим фінансуванням згідно з кошторисом (бюджетом)» [13]. Український культурний фонд культурно-мистецькі проєкти визначає як проєкти, скеровані на «збереження та підтримку сфери культури, митців та культурних діячів» [20]. Згідно зі звітними документами Українського культурного фонду, продуктами культурно-мистецьких проєктів є: фестиваль, маршрут/екскурсія, музей/експозиція, виставка, концерт, відеоконтент, аудіозапис та багато іншого. Наприклад, у межах культурно-мистецького проєкту «Коротко про Україну: іміджеві ролики про найцікавіші природні та культурні пам'ятки країни» (2020 р.) було «створено 54 іміджевих роликів про культурні та природні пам'ятки України. Відео засновані на результатах етнографічного дослідження і покликані запуснути кампанію для популяризації української культури в країні та за кордоном. Автори ініціативи стверджують, що проєкт надає можливість по-новому відкрити для себе Україну, стимулює мешканців різних регіонів до віднайдення власної ідентичності, вивчення різноманітності та багатогранності української культури, поживляє внутрішню мобільність та культурно-пізнавальний туризм» [20]. Створення в результаті реалізації проєкту принципово нового, унікального продукту є, до речі, відмінною особливістю проєктної діяльності.

Мистецький проєкт, або проєкт у контексті мистецької практики розуміється «не лише як результат оригінального плану, а як унікальна сукупність скоординованих дій, спрямованих на досягнення конкретної культуротворчої, естетико-художньої мети» [12, 253]. Показовий приклад – Національний мистецький проєкт «Світ Сковороди» (2022), «покликаний розкрити багатосвіття видатного українського мислителя й письменника та заохотити якомога більше людей до глибшого пізнання ідей однієї з ключових фігур українського пантеону класиків. На виставці можна було побачити вцілілу статую Сковороди зі зруйнованого

російськими обстрілами музею в селі Сквородинівка, долучитись до серії діалогів про Сквороду «Алфавіт світу» та побувати на кураторських екскурсіях в темряві» [16], на яких було представлено предмети з музейних колекцій, рідкісні видання, високоякісні копії автографів та списків окремих творів, біографічні матеріали, фотоматеріали.

Семантику поняття «мистецький проєкт», за К. Давидовським, визначає ряд параметрів і особливостей, які цілком можна екстраполювати й на інші проєкти у сфері культури: 1) «народження нового прогресивного мистецького задуму, що кореспондується з національною ідеєю українського народу»; 2) «наявність сприятливих умов для впровадження нових мистецьких ініціатив»; 3) «створення прецеденту історичного “ексцесу” – оприлюднення раніше невідомого, проте значного факту, здатного зацікавити культурно-мистецьке середовище, або народження принципово нової, актуальної та сучасної концепції культурного заходу»; 4) «наявність лідера мистецького проєкту – непересічної творчої особистості, здатної генерувати нову мистецьку ідею, створити команду однодумців, зацікавити майбутніх учасників і публіку, добитися підтримки владних структур, поширювати й пропагувати провідну ідею проєкту протягом тривалого часу в мас-медіа, вишукувати кошти для підготовки й проведення творчих заходів мистецького проєкту тощо»; 5) «визначення чіткої (саме мистецького спрямування) мети і завдань проєкту»; 6) «визначення (вибір) певного часу для проведення заходу, що повторюється періодично й зумовлений найбільш сприятливими обставинами, передусім – соціальними»; 7) «формування “своєї” аудиторії тривалого мистецького проєкту – сталого контингенту публіки, інтерес якого, на відміну від відвідувачів комерційних шоу-проєктів, не обмежується звичною цікавістю людини до будь-чого нового»; 8) «підтримка мистецького проєкту відповідними владними структурами»; 9) «диверсифікація джерел фінансування мистецького проєкту» [3, 161–162].

Зрозуміло, що наведений поділ проєктів у сфері культури є доволі умовним, оскільки чимала їхня кількість і різноманітність (наприклад, музичний [11], музейний [21], театральний [18], бібліотечний [8] проєкти та ін.) вимагає більш ґрунтовної класифікації на підставі чітко визначених критеріїв. Але усі вони можуть бути віднесені до проєктів вищого рівня: згаданих соціально-культурного,

культурного, культурно-мистецького, мистецького проєктів.

Принциповим критерієм поділу проєктів у сфері культури є їхня конкурсна основа та грантове фінансування державними/недержавними та іншими інституціями. Наприклад, на 2024 рік Українським культурним фондом заплановані сотні проєктів, які реалізуються на конкурсній основі в межах грантових програм: «Культура без бар'єрів», «Стипендія», «Культура. Регіони», «Культурна спадщина», «Відновлення культурно-мистецької діяльності» [20]. Так, за підтримки фонду триває реалізація проєкту «Цифровізація мистецьких колекцій Музей історії Острозької академії», розпочав реалізацію проєкту «Віртуальний портал Музею книги і друкарства України», «Громадське радіо» #запідтримкиУКФ випустило новий подкаст «Це про нас: культурна мозаїка народів півдня», відбувся культурно-мистецький проєкт «Образ Воїна» – програма відновлення для захисників та захисниць України, які отримали важкі поранення, захищаючи Україну та багато інших [5]. Натомість Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського як проєкти вказує проведені на базі бібліотеки інтелектуальні квести («Бібліотечні серця», 2019), виставки-презентації («Колекція Коранів бібліотечного зібрання Агатангела Кримського», 2020), виконання науково-дослідних тем («Бібліотечно-інформаційний комплекс в умовах трансформації наукових комунікацій», 2020–2022) і навіть написання Всеукраїнського радіодиктанту національної єдності [8, 285].

У будь-якому разі застосування проєктного підходу передбачає визначення чіткої мети і складання календарного плану при розробці проєкту; дає змогу контролювати ресурси і результати під час реалізації проєкту, а також підвищувати ефективність роботи учасників проєкту, кожен з яких зацікавлений у його успіху. Так само будь-який проєкт має початок та завершення, що відповідає фазам життєвого циклу проєкту: 1) початок проєкту (включає розробку статуту проєкту, визначення зацікавлених сторін, формування команди); 2) планування проєкту (включає розробку плану, визначення цілей та завдань); 3) виконання проєкту (безпосередня робота з проєкту, процес управління проєктом); 4) завершення проєкту (включає закриття окремої фази або проєкту). Проєктний підхід до розвитку культури, коли грантодавцями пропонуються певні програми, а культурні інституції чи окремі митці подають на конкурс заявки з конкретними проєктами, дає змогу

виявляти та збільшувати ресурсний потенціал сфери культури шляхом взаємодії з органами влади, різними інституціями та партнерами, іноді закордонними. Проектна діяльність є не просто специфічною та доволі ефективною формою культурно-дозвіллевої роботи (наприклад, культурно-мистецький проєкт «Я і Війна», Вінницький літературно-меморіальний музей М. М. Коцюбинського, 2023) – вона уможливує залучення альтернативних ресурсів та є ефективною сучасною моделлю управління у сфері культури. Розробка та реалізація культурних проєктів сприяє розширенню можливостей у поєднанні традиційних і інноваційних стратегій розвитку культури, що суттєво впливає на збереження культурної спадщини, її популяризації та підвищення культурного рівня різних категорій населення.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в з'ясуванні принципового критерію поділу проєктів у сфері культури (конкурсна основа та грантове фінансування державними/недержавними та іншими інституціями), визначенні проєктів у сфері культури як сукупності їх різновидів: соціально-культурний (соціокультурний), культурний, культурно-мистецький, мистецький проєкти.

Висновки. Проектна діяльність у сфері культури, як спосіб організації, виявлення та збільшення ресурсного потенціалу останньої, засіб взаємодії з органами влади, громадськістю та партнерами, є специфічною формою регулювання соціокультурних процесів. Актуальність її дослідження пов'язана із визнанням значного внеску креативних індустрій в соціально-економічний розвиток, переосмисленням цілей і завдань культурної політики, її пріоритетів і засобів їх досягнення. Проектна діяльність усе активніше стає допоміжним і водночас інноваційним інструментом управління культурними інституціями, дає можливість суб'єктам культурної діяльності реалізувати різноманітні творчі ідеї. Реалізація проєктів у сфері культури на конкурсних засадах і за фінансової підтримки різних грантодавців сприяє створенню цивілізованого ринку культурних благ та послуг для громадян країни та іноземних туристів, а також посилення культурної присутності України за кордоном.

Література

1. Андрощук І. Проектна культура: сутність та особливості. URL: <https://zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/177> (дата звернення: грудень 2023).
2. Голіната А. Проєкт художника українського походження переміг у національному конкурсі в США. URL: <https://cutt.ly/twXS9Ndj> (дата звернення: грудень 2023).
3. Давидовський К. Семантика мистецького проєкту (на прикладі творчих ініціатив київського інституту музики ім. Р. М. Глієра 1990–2000-х років). *Прикладна культурологія і культурні практики*. URL: <https://cutt.ly/SwXS95B1> (дата звернення: грудень 2023).
4. «Екземпляри ХХ. Літературно-мистецька періодика ХХ століття». Про проєкт. URL: <https://chytomo.com/ekzempliary-xx/> (дата звернення: грудень 2023).
5. Звіт за III квартал 2023 року. Український культурний фонд. URL: <https://cutt.ly/SwXS3ogf> (дата звернення: грудень 2023).
6. Зотов О. В. Проєкт, управління проєктом: основні поняття, суб'єкти державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> (дата звернення: грудень 2023).
7. Івановська Н. В., Шульгіна В. Д., Яковлев О. В. Соціокультурне проєктування в мистецтві: теорія та практика : підручник. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2018. 196 с.
8. Клименко О., Сокур О. Бібліотечні проєкти національного наукового бібліотечно-інформаційного комплексу. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2021. Вип. 61. С. 272–287.
9. Кулешник О. Соціокультурні проєкти в медіапросторі Львова. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*, 2012. Вип. 36. С. 276–282.
10. Культурні проєкти, що змінюють життя українських міст. URL: <https://cutt.ly/cwXS315F> (дата звернення: грудень 2023).
11. Обух Л. В. Концептуалізація поняття «Музичний проєкт академічного мистецтва». *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2019. Вип. 125. С. 89–103.
12. Поплавський М. Мистецький проєкт: дискурс художньої культури початку нового тисячоліття (у точці перетину – crossover point). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 1. С. 248–254.
13. Про культуру: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2011. № 24, ст.168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: грудень 2023).
14. Проєкт (управління проєктами). *Вікіпедія*. URL: <https://cutt.ly/zwZNuCIY> (дата звернення: грудень 2023).
15. Проектна діяльність у сфері культури. URL: <https://ocnt.com.ua/proyektna-diyalnist-u-sferi-kultury/> (дата звернення: грудень 2023).
16. Світло свободи перемагає темряву. URL: <https://skovoroda300.org/about/> (дата звернення: грудень 2023).
17. Соціально-культурний проєкт «Відкриваємо двері дітям». URL:

http://www.openingdoors.org.ua/ua/projects/soc_kult_proekt.html (дата звернення: грудень 2023).

18. Театральний проєкт «Класика за 5 хвилин». URL: <https://bigggidea.com/project/teatralnij-proekt-klasika-za-5-hvilin/> (дата звернення: грудень 2023).

19. Український культурний фонд. Про нас. URL: <https://ucf.in.ua/p/about>

20. УКФ [офіц. сайт]. URL: https://ucf.in.ua/m_lots/64be78be0d322b332054c2b2 (дата звернення: грудень 2023).

21. Чорна С. Новий музейний проєкт відтворює простір Майдану. URL: <http://www.golos.com.ua/article/374886> (дата звернення: грудень 2023).

22. Що таке проєкт? URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/project-management/lecture-17-2> (дата звернення: грудень 2023).

23. A Guide to the Project Management Body of Knowledge. PMI Standards Committee. 1996. URL: <https://cutt.ly/QwXS0Adl> (access date: December 2023).

24. Russell D. A. Improving project management capabilities. URL: <https://cutt.ly/wwXS3PyQ> (access date: December 2023).

References

1. Androschuk, I. (2018). Project Culture: Essence and Features. URL: <https://zbirnik.mixmd.edu.ua/index.php/artedu/article/view/177> [in Ukrainian].

2. Holinata, A. (2017). The Project of an Artist of Ukrainian Origin Won the National Competition in the USA. URL: <https://cutt.ly/twXS9Ndj> [in Ukrainian].

3. Davydovskiy, K. (2013). Semantics of the Artistic Project (on the Example of Creative Initiatives of the R. M. Glyer Kyiv Institute of Music in the 1990s–2000s). *Applied cultural studies and cultural practices*. URL: <https://cutt.ly/SwXS95BI> [in Ukrainian].

4. "Examples of XX. Literary and Artistic Periodical of the 20th Century". About the Project. (2021). URL: <https://chytomo.com/ekzemplyary-xx/> [in Ukrainian].

5. Report for the Third Quarter of 2023. Ukrainian Cultural Fund. (2023). URL: <https://cutt.ly/SwXS3ogf> [in Ukrainian].

6. Zotov, O. V. (2010). Project, Project Management: Basic Concepts, Subjects of Public Administration. *Public administration: improvement and development*, 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=171> [in Ukrainian].

7. Ivanovska, N. V., Shulhina, V. D., & Yakovlev, O. V. (2018). Sociocultural Design in Art: Theory and Practice. Kyiv [in Ukrainian].

8. Klymenko, O., & Sokur, O. (2021). Library Projects of the National Scientific Library and

Information Complex. *Scientific works of Vernadsky National Library of Ukraine*, 61, 272–287 [in Ukrainian].

9. Kuleshnyk, O. (2012). Sociocultural Projects in the Lviv Media Space. *Bulletin of Lviv University. Journalism series*, 36, 276–282 [in Ukrainian].

10. Cultural Projects that Change the Life of Ukrainian Cities. (2016). URL: <https://cutt.ly/cwXS315F> [in Ukrainian].

11. Obukh, L. V. (2019). Conceptualisation of the Concept "Musical Project of Academic Art". *Scientific Bulletin of the National Tchaikovsky Academy of Music*, 125, 89–103 [in Ukrainian].

12. Poplavskiy, M. (2019). Artistic Project: Discourse of Artistic Culture at the Beginning of the New Millennium (at the Crossover Point). *Bulletin of the National Academy of Culture and Arts Management*, 1, 248–254 [in Ukrainian].

13. On Culture: Law of Ukraine. (2011). *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, hNo. 24, Article 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].

14. Project (Project Management). Wikipedia. URL: <https://cutt.ly/zwZNuCIY> [in Ukrainian].

15. Project Activity in the Field of Culture. (2022). URL: <https://ocnt.com.ua/proyekt-na-diyalnist-u-sferi-kultury/> [in Ukrainian].

16. Light of Freedom Overcomes Darkness. URL: <https://skovoroda300.org/about/> [in Ukrainian].

17. Social and Cultural Project "Opening Doors for Children". (2023). URL: http://www.openingdoors.org.ua/ua/projects/soc_kult_proekt.html [in Ukrainian].

18. Theatre Project "Classics in 5 Minutes". URL: <https://bigggidea.com/project/teatralnij-proekt-klasika-za-5-hvilin/> [in Ukrainian].

19. Ukrainian Cultural Fund. About us. URL: <https://ucf.in.ua/p/about> [in Ukrainian].

20. UKF [officer website]. URL: https://ucf.in.ua/m_lots/64be78be0d322b332054c2b2 [in Ukrainian].

21. Chorna, S. (2023). New Museum Project Reproduces the Space of the Maidan. URL: <http://www.golos.com.ua/article/374886> [in Ukrainian].

22. What is a Project? URL: <https://www.culturepartnership.eu/ua/publishing/project-management/lecture-17-2> [in Ukrainian].

23. A Guide to the Project Management Body of Knowledge. PMI Standards Committee. (1996). URL: <https://cutt.ly/QwXS0Adl>.

24. Russell, D. A. Improving Project Management Capabilities. URL: <https://cutt.ly/wwXS3PyQ>.

Стаття надійшла до редакції 10.01.2024
Отримано після доопрацювання 12.02.2024
Прийнято до друку 20.02.2024